

The book cover features a dark blue background with vertical stripes of varying shades. In the foreground, a large, dark silhouette of a bear's head and shoulder is visible. Three stylized birds in a reddish-brown color are shown in flight against the background. The author's name is written in a white, cursive script at the top, and the title is written in a larger, white, cursive script in the center. A quote is at the bottom, and a small logo is in the bottom right corner.

Péter Demény

Splendidul mistret

„Poate de aceea am avut parte de o fericire de alt fel,
una cum nu pot resimți cei în care nu locuiește o pasăre.“

I

Asta înseamnă pentru voi fericirea? Să miros duhorile unui bătrân? am strigat și mi-am luat zborul prin fereastră. Asta era unica posibilitate înainte de a mă constrânge la ceva cu care nu aveam nicio legătură, la fel cum m-au obligat cândva la viața asta, când m-am născut; era unica posibilitate, miraculoasă însă, m-au și admirat destul pentru ea și, de ce aș nega, chiar că trebuie să fi fost uluitor, trebuie să fi fost uimitor cum, deși om, dar pe jumătate pasăre deja, binecuvântată cu darul zborului, am ieșit pe fereastră și acolo, cu ajutorul curenților de aer, mi s-a despletit treptat părul minunat, ținut mereu în strânsoarea cozilor în castel, deși în realitate își dorea neconținut să scape

din frâu, și m-am despletit și eu, eul meu adevărat, pentru că întotdeauna am considerat că eul meu adevărat e această minunată pasăre aurie, cea care se poate bucura, deși nu are niciun motiv de bucurie, poate fi liberă, deși viața nu-i altceva decât robie legată de glie, care îngăduie doar infima fericire a fâlfâitului de aripi; pluteam, pluteam spre cer, de parcă nici ca pasăre nu eram una, stol întreg, așa cum nici ca om nu eram unul, iar astăzi am ajuns să cred că și din pricina asta nu puteam fi fericită și poate de aceea am avut parte de o fericire de alt fel, una cum nu pot resimți cei în care nu locuiește o pasăre.

În mine, de multă vreme deja, e o sfâșietoare, o imensă liniște.

Bietul meu Diego! De când nu te-am văzut, nu mai zbor.

La început doar mă zbăteam, loveam aerul, deși aș fi vrut să lovesc cerul, dacă tot nu puteam s-ajung până la Dumnezeu,

căci distanța până la el e de nestrăbătut, nu există atâtea bătăi de aripi câte te-ar putea duce până la el, deși câteodată, ca și acum, chiar că m-aș fi așezat măcar pe pervazul lui, dacă nu mi-ar fi îngăduit să intru în cameră; dacă până la el nu-i chip s-ajung, măcar până la cer, imploram și strigam, în sinea mea, desigur, și puteam fi cu adevărat fericită dacă, precum regele de odinioară, care a pus să fie biciuită marea, puteam face același lucru cu cerul, deși cu certitudine marea a tălăzuit în continuare de parcă nici nu i-ar fi plesnit suprafața; mă zbăteam ca o muscă într-un pahar, și cu adevărat eram prinsă înăuntru, n-aveam nici aer, mă simțeam de parcă aș fi fost într-adevăr într-un pahar imens, oricât de mare ar fi spațiul interior, omul simte totuși că se sufocă, îl apasă ceea ce nu există, care există prin faptul că lipsește, care există cumva prin contururile sale, prin faptul că-i zărești limitele; mă zbăteam și mă zbăteam, șuieram ca

pădurea în furtună, și n-a rămas copac neatins în mine, totul era mâzgos, fulgere îmi brăzdau noaptea, trosneau și pocneau crengele, apa de pe frunze cădea cu stropi mari, animalele fugeau îngrozite; a venit apoi vremea liniștirii, furtuna se domolea treptat, poate am înțeles că nu se poate face nimic, pentru că cine vine pe lume, acela trebuie să trăiască în această lume, în acest pahar mizerabil, cu pereți de sticlă, din care poți privi în afară, dar n-ai cum să știi spre ce și mai ales de ce, de ce, de ce, dacă tot nu poți zbura afară din el.

Nefiresc e și faptul – dar, în fond, nu-i deloc nefiresc, ci mi-e caracteristic, dar dacă ceea ce mi-e caracteristic era numit până și de părinții mei ca fiind neobișnuit, dacă nu de-a dreptul straniu! – deci e nefiresc că nu mi-a fost niciodată teamă, deși cetatea noastră, acest întunecat cuib de ciori, era așezată la înălțimea de 2 973 de picioare pe Wunde, cum plin de mândrie le spunea

tatăl meu tuturor, deși puțin rușinat oarecum față de cei cărora le spunea, de parcă mândria și vulnerabilitatea n-ar fi interdependente, deci nu mă temeam, nici prin cap nu-mi trecea să mă tem, și dacă cineva mi-ar fi spus că ar trebui să mă tem, m-aș fi uitat la el cu mirare, căci ce contează dacă sunt 1 000 de picioare, 500 sau 2 000, și, de altfel, dacă cineva e menit zborului, cum să nu supraviețuiască prăbușirii?

După această zbatere neliniștită, îngrozită, rebelă, a urmat un zbor domol cu leneșe bătăi de aripi; nu neg, începea ca o resemnare, aș fi plâns, dacă o pasăre ar ști să plângă, aș fi zburat o vecie așa!; dar nu, nu așa, totuși, a venit clipa liniștirii, inima nu mi se mai zvârcolea atât de sălbatic, ar fi vrut numai să se rupă, apoi nici măcar asta, am scăpat, definitiv, revenind cu totul acolo de unde mi-am luat zborul, nu mai eram eu, ci pasărea aceea care puteam să fiu și care sunt din ce în ce mai mult, deși

e și asta împotriva mea, simt că voi înnebuni, aud șuierând aripile corbilor mei, dar ce să însemne acest *împotrivă*, cine spune că omul e om până nu i se întunecă mintea, oare nu tocmai această întunecare e adevărata ascuțime de minte, nu știu, știu doar că în clipa aceea, pe care o aștept cu prea multă nerăbdare ca să nu mă tem de ea, nu numai că le voi auzi aripile, dar vor încerca să mă și ciupească cu pliscul, iar acest ceva care e important numai pentru mine, dar mai important decât orice, nu voi reuși să-l descriu, pentru că nu voi mai fi în starea aceea, când eram *eu*, care sunt acum, deși cât de mult mi-ar plăcea să nu fiu eu. Și tocmai acest lucru îmi plăcea la zbor, că uitam atât de repede că trăiesc, într-un ceas, două, deși acolo, în apropierea cerului, în acel infinit inaccesibil, totul se schimbă, inclusiv timpul, să rămânem la ce am spus, am uitat repede că trăiesc o viață de om, croită de deciziile altora, o iluzie îngrădită de jur

împrejur, în care minciuna e numită iubire, și fac asta cu atâta ardoare, încât îl pot păcăli până și pe cel care știe ce minciună gogonată spun, deși în cazul acesta nici n-a fost vorba despre iubire, ci doar despre splendidul pețitor, care e pe placul părinților mei, deci e evident că va fi potrivit pentru mine, se puneza zălog pe calea fericirii mele principele unei țări îndepărtate, mică, dar independentă și înfloritoare, de parcă eu aș fi jinduit la țări independente și înfloritoare în loc să-mi doresc ca ființa care mă mângâie s-o și simt acolo, în locul acela, despre care nici nu știam că există, că se află în mine, în trupul acesta trecător și schimbător, în această pasăre umană, ca să pot zbura, în sfârșit, nu numai de la vreo cruntă dezamăgire, ci și de la cu totul altceva.

Omul acela era cu numai douăzeci și cinci de ani mai în vârstă decât mine, e formularea tatei, de parcă un cuvânt ți-ar putea reda speranța de care te-au deposedat

pe veci, și pentru nimic în lume n-ar fi spus bărbat, pentru că atunci ar fi trebuit să se gândească, poate, că va trebui să-i dau cui-va trupul meu, cui-va pe care nu l-am văzut niciodată, care nu ne cunoaște nici măcar limba și care, după tot felul de ritualuri, va pătrunde în mine ca un proprietar de drept, nu-l voi putea nici măcar refuza: o proprietate să nu se împotrivescă, ci să se bucure că e apreciată. Am murmurat atunci lucruri de-a dreptul groaznice în mine, în prima fază a zborului, i-am blestemat pe tata și pe mama care, dacă blestemul s-ar fi împlinit, ar fi murit mult mai repede decât altminteri, atunci n-aș fi regretat dacă piereau, dar astăzi deja știu că din același motiv și în aceeași măsură erau nevinovați și vinovați: m-au închis pe mine în lumea aceea prin ai cărei pereți de sticlă ei nu puteau răzbate cu privirea, așa că nici nu puteau avea habar că există o altă lume; iar cine nu vede nici nu vrea să vadă; am sperat, dar numai după

primele zboruri, desigur, că-mi vor observa zborurile și astfel, chiar și treptat, chiar și nesfârșit de încet, vor înțelege totuși că fata lor e altfel decât ei, și dacă e altfel, atunci lumea aceea există, de acolo am venit în urmă cu douăzeci de ani, din lumea aceea diferită; dar nu aveam ce spera, când iubita mea guvernantă, Mademoiselle Odile, a murit, mi-am luat și atunci zborul din sala armelor, acolo mă duceau întotdeauna când în viața mea intervenea o răscruce, la moartea lui Odile și deopotrivă moartea mea, pentru că nu puteam interpreta nicidecum altfel clipa aceea în care am aflat că voi fi mireasa principelui Nicolaus, mi-au dat vestea și mi-am luat zborul pe fereastră țiuind, nu mă interesa nimic, și-n nepăsarea asta, în fine, le semănam nefericiților mei părinți.

Pe Odile am iubit-o, pentru că era nebuună, ca mine, umbla peste tot cu un evantai galben, nu-i păsa de pădure, și mai ales

de oameni, căci pădurea tăcea, mai exact: vorbea cu totul altfel decât lumea, lumea aceea la care se refereau mereu mama și părintele meu, ce o să zică lumea, ce vor spune oamenii, ce-mi păsa mie cine ce va spune, când, în timp ce toată viața mea, exceptând o perioadă extrem de scurtă, se scurgea totuși sub semnul acelor puncte de vedere cu care nu aveam nimic în comun, și nici Odile nu avea, scâlâmbă se împiedica în pădure, păsărică! striga fericită, ultima silabă o striga scurt și înalt, niciodată n-o părăsea dulcele ei franțuzism, și asta îi stătea foarte bine, ferigă!, striga altădată, striga tot timpul, chicotea, chiuia de fericire, nici nu înțelegeam de ce-i atât de fericită, poate pentru că eu nu puteam fi, Dumnezeu îi pedepsește pe cei care așteaptă ceva de la el, care se bazează pe el, nu-i voie să te bazezi pe el, să aștepți sau și mai rău, să te aștepți, pe el trebuie, pur și simplu, să-l înțelegi, și nu doar atât, trebuie să accepți ce îți se

întâmplă prin el, iar fericirea nu trebuie s-o cauți, ci s-o întâlnești în tine însuși, iar Odile a găsit-o, știa să se bucure de orice, dar nici nu-i bun acest *știa*, nu exista în ea nimic preștiut, nicio intenționalitate, plutea prin pădure cu micuța pălărie albastră, se clătina pe picioare printre copaci de parcă nici n-ar fi știut unde se află, dispărea câte-o jumătate de oră, aproape mereu de frică, atât de mult mă temeam pentru ea, apoi năvălea râzând și țipând sau mai degrabă apărea împleticită de undeva, pasărea presură!!! striga cu vitalitate, iar r-urile erau atât de aristocrat franceze, deși nu-i păsa câtuși de puțin de aristocrați și aristocrația lor, cu nimeni n-am râs mai mult de cele două figuri ridicole, care erau mama și tata, odată și-a făcut apariția din pădure gonind pe spinarea unui mistreț, am încremenit de-adevăratelea, colții!!! mistrețului!!! a șuierat Odile, și încă ceva, dar nu puteam auzi totul, niciodată n-am mai văzut ca un

animal sălbatic să fie atât de blând ca mistrețul acela, a ieșit tropotind din desiș, de parcă un trunchi de copac s-ar fi prăvălit într-o sală goală, și totuși i-am văzut pe râț că nu vrea să rănească pe nimeni, iar pe Odile o adora de-a dreptul, dar nici nu putea fi altfel, cine se poate bucura atât de mult de viață precum era în stare Odile, acela nu poate fi decât iubit, pentru că împarte dezinteresat speranța.

A murit de ciumă, în marea epidemie de ciumă a tinereții mele, minunatul ei chip de fată s-a transformat într-o imagine a suferinței, trupul ei fericit s-a umplut de bube, puțea, și totuși a rămas frumoasă și fericită, radia de fericire, gema de durere, era leocă de febră, iar când suferința îi îngăduia, mărinimoasă, să respire, nu striga decât Katerina! cu acele r-uri graseiate disperant, cu acel accent înălțător, Katerina!, viața e frumoasă, pentru că va veni moartea! atât de acută și scurtă a fost ultima silabă a

morții, încât mi-a provocat ura veșnică, pentru că acum am și văzut-o, înșelând-o și eu astfel pe cea pe care am iubit-o cel mai mult la vremea aceea.

Dar nu numai că înșelăm mereu, în toate împrejurările, căci o facem deja și prin faptul că promitem lucruri pe care e imposibil să le împlinim, iubirea n-a fost croită după viața și pe măsura omului, dragostea și mai puțin, crezi sincer când spui asta și nu recunoști că te afli în afara lumii, că pentru tine *pe veci* e cu totul altceva, pentru că nu te afli în timpul la care faci referire, astfel că e și nu e adevărat ceea ce spui, dar nici celălalt nu-i preocupat de această ambiguitate, pentru că nu există pe lume nimic mai inechivoc decât iubirea și dragostea, te dăruiești cuiva, te dăruiești în totalitate, nu pregătești liste, nu cumpănești, nu-ți iei precauții, te arunci cu capul înainte și nu vrei să ieși la suprafață, numai că tocmai viața te smulge afară, nu renunță la datul ei,

ține la drepturile ei, la timpul ei creștat cu migală, metodic, la timpul acela care ucide viața însăși.

Nu voi uita niciodată ziua în care a sosit Odile, știam că-mi vine o guvernantă, mi-au anunțat și asta cu tot atâta stângăcie ca și vestea privitoare la nefericitul meu soț, Katerina, trebuie să ne gândim la educația ta, a spus tata cu chipul grav, de parcă s-ar fi pregătit să mă îngroape, aproape că am izbucnit în râs, s-au îngrijit și până atunci până peste cap, naiba avea nevoie, eu sigur nu, rugăciune înainte de fiecare masă, smerită înclinare a capului la orice întâlnire, mulțumesc după fiecare fel la masă și, firește, un mulțumesc și mai ceremonios la sfârșitul mesei, trebuia să le mulțumesc că mi-au fript puii de găină, cum spunea tata, care n-a fript, bineînțeles, niciun pui de găină, nu făcea decât să vorbească despre operații, că am prăjit știuca, am fiert păstrăvul, că am pregătit buretele-babei, că

am înmuiat miez de franzelă albă în supă de pui, oare dumnezeul puilor de găină se bucură la auzul acestora, am întrebat odată cu fața inocentă, dar al păstrăvilor și al știucilor, am adăugat repede, înainte de a apuca să mă întrerupă, mama aproape că a leșinat, și-a împreunat mâinile pentru rugăciune, tata m-a privit chiorâș și mi-a răspuns că vom afla dacă-i invităm, până atunci e de-ajuns să-i mulțumim pentru tot acelui unic Dumnezeu pe care îl cunoaștem noi, dar eu nu cunoșteam niciunul, îl asediam zadarnic, nu mi-a răspuns niciodată, nu mi s-a arătat, sau nu l-am văzut eu când ar fi trebuit? îmi spun că dacă nu m-am întâlnit cu el înseamnă că l-am căutat, ceea ce înseamnă că există, uneori cugetam și eu într-un fel asemănător și multă vreme am sperat, dar acum, când aștern pe hârtie această autobiografie, nu mă mai amănesc cu nimic.